

ABSZTRAKTOK

1956 és a szocializmus: válság és újragondolás konferencia, Eger

2016. szeptember 8–10.

Cseresnyés Ferenc

**Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogbölcseleti és
Társadalomelméleti Tanszék
cseresnyes.ferenc@ajk.pte.hu**

A magyar menekültek ausztriai befogadásának nemzetköziesítése

Ausztria a mag Európa peremén a kelet-nyugati irányú migráció közvetítője és ugródeszkája volt a hidegháborús évtizedekben. A két világrendszer határán egyfelől demonstrálta a Nyugati Világ értékrendjéhez való tartozását, másfelől folyamatos jó viszonyban kívánt maradni a keleti tömb meghatározó erejével, a Szovjetunióval. A magyar menekültek esetében ez azt jelentette, hogy az amerikai elvárásnak megfelelően, szemben az általuk is ratifikált Genfi Konvenció előírásaival, minden magyar menedékkérőt befogadtak. Mintegy cserébe azt várták el, hogy a nyugatiak mielőbb és minél nagyobb arányban tovább szállítják tőlük a magyarokat. Mértéktartón, néha háttérbe húzódva igyekeztek minél szélesebb külpolitikai, nemzetközi intézményi, és nemzetközi segélyszervezeti szinten nemzetköziesíteni a magyar menekültek befogadásának az ügyét. (Hogy „szerény” szolidaritást demonstráljanak a szabad világ országaival). Másfelől még a látszatát is el kívánták kerülni annak, hogy akár közvetett módon segítenék a Magyarországon még harcoló forradalmárokat, és ezzel provokálják a Szovjetuniót. (Többek között ezért is ódzkodtak a menekültek nagyobb arányú befogadásától). Ez alapvetően sikerült is nekik, igaz, az UNHCR és az ICEM segítsége nélkül aligha oldhatták volna meg ilyen jól a magyar menekültek továbbirányítását, repatriálását és integrálását. A történetileg rövid ideig tartó „magyar ügy” lett váratlan eseményként a második Osztrák Köztársaság új demokratikus identitásának a születési ideje. (A grazi egyetem Történeti Intézetének félig ünnepi, félig tudományos konferenciáján forradalmunk 50. évfordulóját nem annyira a mi, mint inkább a saját ünnepüként üdvözölték 2006-ban).

Niessen, James P.

Rutgers Egyetem, New Jersey

niessen@rutgers.edu

A befogadás nemzetközi kultúrája és az 1957. januári osztrák kvótajavaslat

A magyar menekültek kimondottan pozitív befogadásban részesültek. Ez a pozitív befogadási folyamat Ausztriában kezdődött. Az osztrák kormány azonban hamarosan közölte az ENSZ-szel, hogy befogadóképessége nem korlátlan. A nyugati országok lakossága is az osztrákokhoz hasonló rokonszenvet táplált a magyarok iránt, sőt kormányaik számos esetben kötelezettséget vállaltak, hogy segítenek Ausztria, illetve a menekültek szükségéin. Ezért már 1956 novemberében felbukkant a kvóta fogalma: először abban az értelemben, hogy valamely ország kinyilvánította, hogy készen áll bizonyos számú menekült befogadására. Az osztrák kormány mindazonáltal nem elégedett meg ezzel, hanem az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának javasolta, hogy a világ országai megosszák a menekültek gondozásának terheit, és ezután minden szabadságszerető ország az ENSZ által meghatározott kvótaszámot vállaljon. Az előbbi kérést elfogadták, utóbbit viszont nem. Az előadás sorra veszi és elemzi a menekültek iránti korabeli rokonszenv, német szóval Willkommenskultur jelenségével és a menekültek elhelyezésével, illetve kvóták kérdésével kapcsolatos ENSZ-beli vitákat.

ABSZTRAKTOK

**1956 és a szocializmus: válság és újragondolás konferencia, Eger
2016. szeptember 8–10.**

Nagy András

**Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar, Irodalom- és Kultúratudományi Intézet
nagyandras.imre@gmail.com**

A magyar menekültek veszélyeztetettsége és kiszolgáltatottsága az ENSZ vizsgálóbizottsága előtt: Bang-Jensen heroikus küzdelme cinikus bürokratákkal és profi titkos-ügynökökkel

Az 1956-os forradalom után Nyugatra menekülő magyarok közül „reprezentatív” mintát válogatott az ENSZ „magyar ügyet” vizsgáló Különbizottsága, amely kihallgatásaik alapján terjesztette be Jelentését a Közgyűlés elé 1957 szeptemberében. A 111 meghallgatott tanú többségében félelmet keltett, hogy vallomása következményeként akár őt, akár családját retorzió éri. Bár az ENSZ garanciát adott névtelenségük biztosítására azoknak, akik ezt kérték, hiszen ez volt a feltétele annak, hogy vallomást tegyenek az előtt a szervezet előtt, amelyben egyébként a magyar emigránsok többsége súlyosan csalódott, ennek semmiféle biztosítékát már nem teremtette meg a világszervezet – sőt: az iratok, a hangszalagra vett tanúvallomások, a legkülönfélébb dokumentumok igencsak könnyen váltak hozzáférhetővé. Újabb kutatások azt is feltárták, hogy az ENSZ-misszió voltaképpen a magyar titkosszolgálatok amerikai „rezidentúrájának” fedésére szolgált, számos tiszt, titkos munkatárs és ügynök volt a világszervezetbe „telepítve”, akik szorosan együttműködtek a „testvéri” titkosszolgálatokkal. Politikai tapasztalata, személyes értesülései és morális meggyőződése révén egyedül Bang-Jensen, a Különbizottság dán munkatársa volt az, aki érzékelte ennek a helyzetnek a tarthatatlanságát, és aki előbb megbízásával, később állásával, majd életével fizetett azért, mert pontosan látott valamit, amit nem lett volna szabad látnia. A közelmúltban nyilvánosságra került dokumentumok drámaian árnyalják tovább az egyébként is komor képet.